

Vesilintulaskennat paljastavat kosteikkoluonnon muutoksen

Sari Holopainen, Helsingin yliopisto

sari.holopainen@helsinki.fi

Lintulaskijatapaaminen 2023

Maa- ja metsätalousministeriö

LUONNON- JA RIISTANHOITOSÄATIÖ
Natur- och viltvårdsstiftelsen

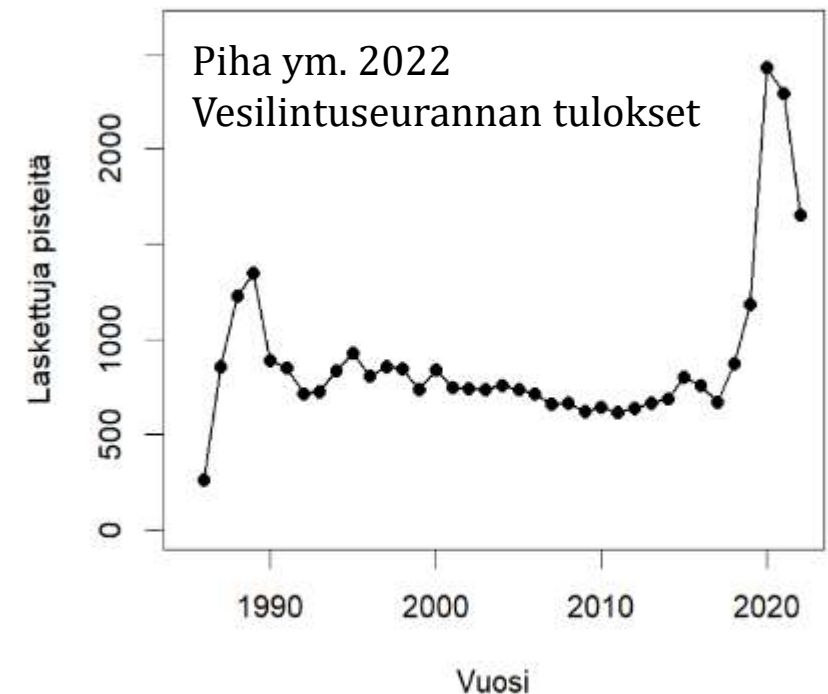

Maa- ja metsätalousministeriön tukema

Vesilintujen valtakunnallisen kannanseurannan kehittäminen

- 2020-2021 (2022)
- 1980-luvun laajojen laskentojen toistaminen n. 1000 kohteella
 - Kohteet laskettiin nykytilasta riippumatta
- Kantojen taantumisen syiden etsiminen

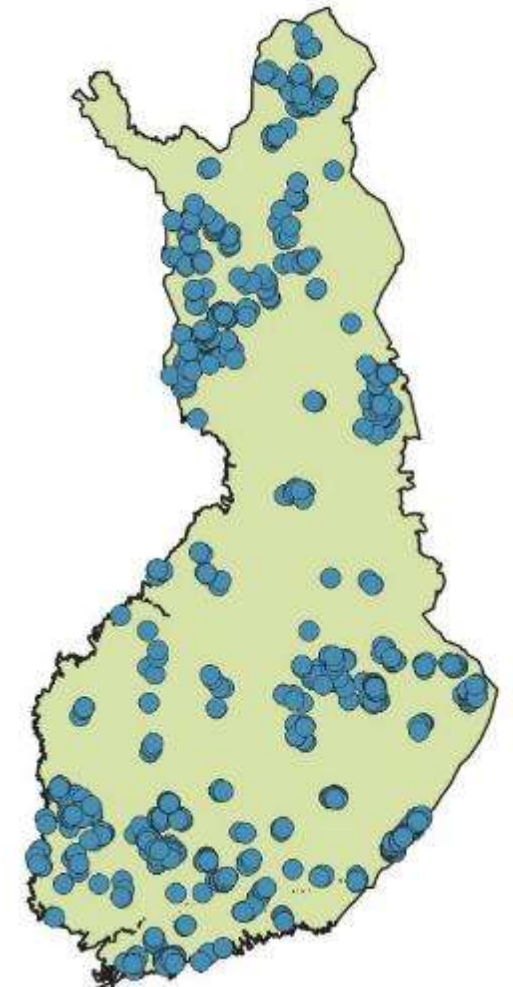
Kuva 8. Laskettujen parilaskentapisteiden määrä 1986-2022.

Maa- ja metsätalousministeriön tukema

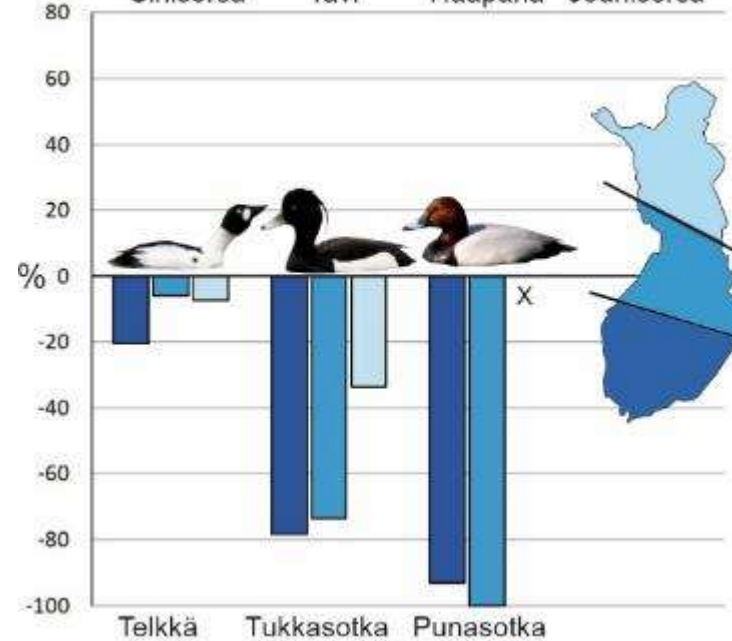
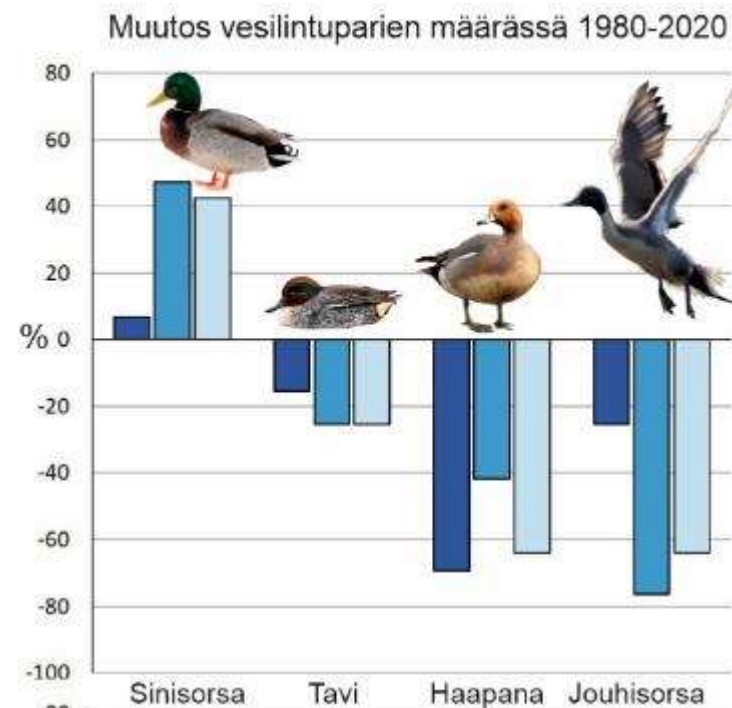
Vesilintujen valtakunnallisen kannanseurannan kehittäminen

- 2020-2021 (2022)
- 1980-luvun laajojen laskentojen toistaminen n. 1000 kohteella
 - Kohteet laskettiin nykytilasta riippumatta
- Kantojen taantumisen syiden etsiminen

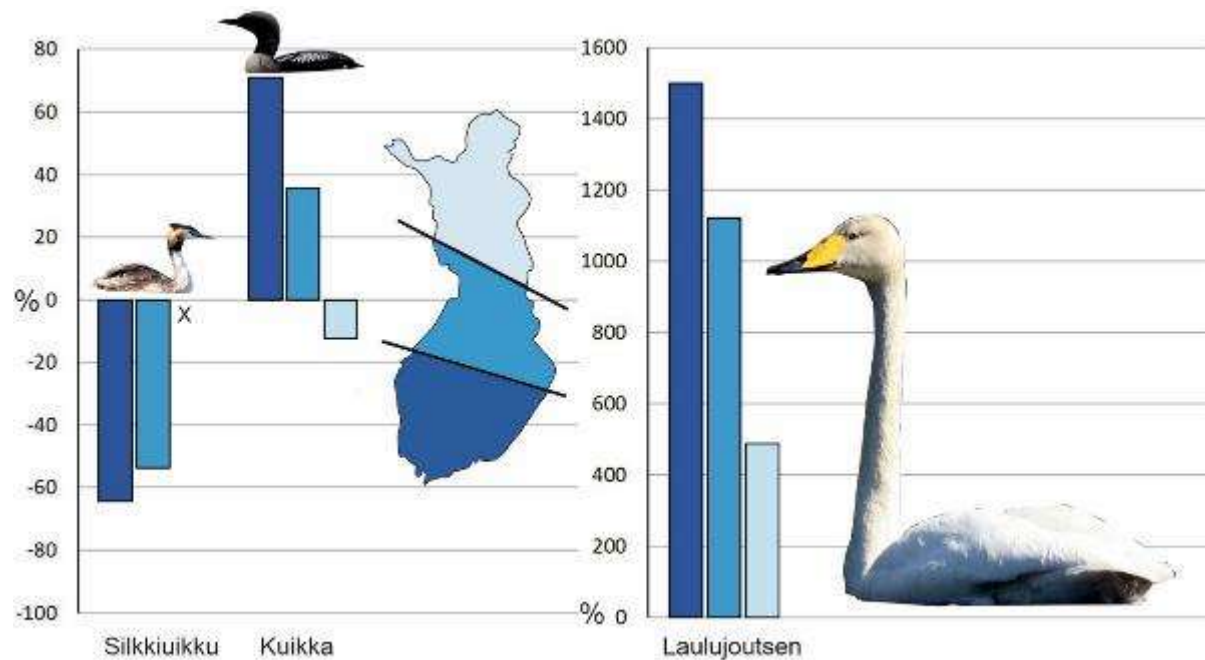
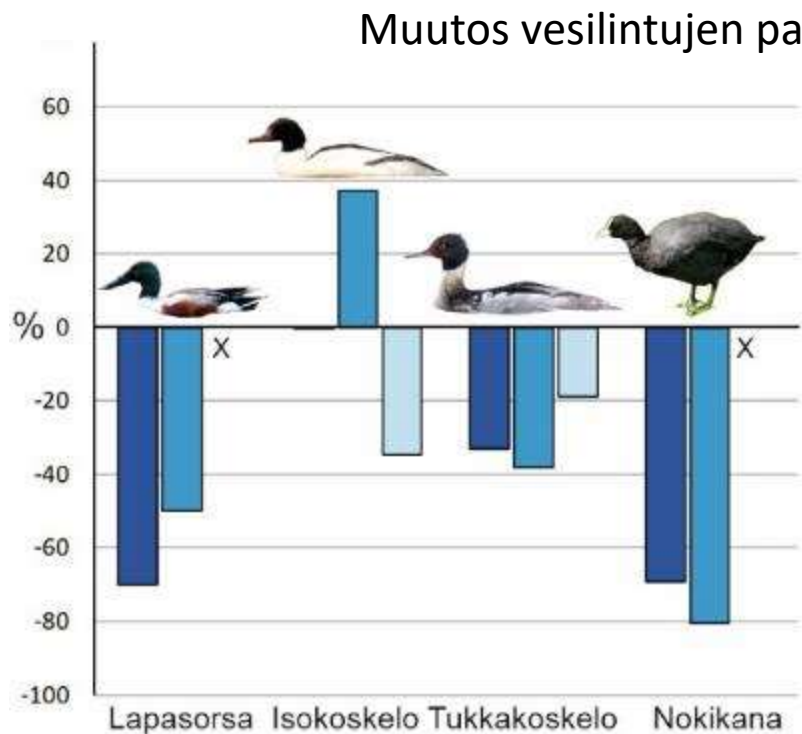

- **Monet lajit taantuneet -80-luvulta**
 - Sinisorsa runsastuu
 - Muutoin puolisukelijat ja sukeltajat taantuvat

- Silkkiuikku ja nokikana taantuneet
- Koskeloilla taantumaa, mutta jotain positiivistakin
- Kuikalla ja laulujoutsenella kasvua

Miten veden laatu ja vieraspetojen tiheys vaikuttavat sorsiin?

Top down vai
bottom-up?

Onko veden laatu muuttunut?

Ojien kumulatiivinen summa: pelto-ojat 6 800 km, metsäojat 149 000 km

Noin 270
laskentakohdetta

5 km

Vesilintulaskentojen habitaattiluokat

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä

Vesilintulaskentojen habitaattiluokat

- Ravinnetasot laskeneet
- Veden väri on tummunut ja näkyvyys huonontunut
 - Varsinkin rehevimpien järvien väri tummunut
- Ojat ja pellot vaikuttavat veden väriin ja näkösyvyyteen

Joustavasti pesivät puolisukelijat

Kosteikolla pesivät sukeltajat

Kosteikolla pesivä (puoli)sukeltaja

Lähellä rantaa pesivät puolisukelijat

Kosteikolla pesivät herbivorit

Kosteikolla pesivät kalansyöjät

Kolopesivä sukeltaja

Joustavasti pesivät kalansyöjät

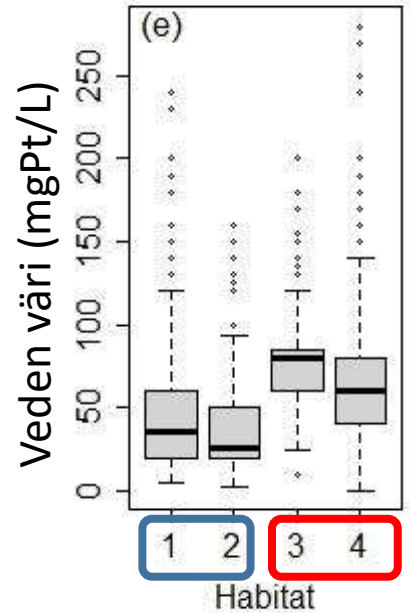
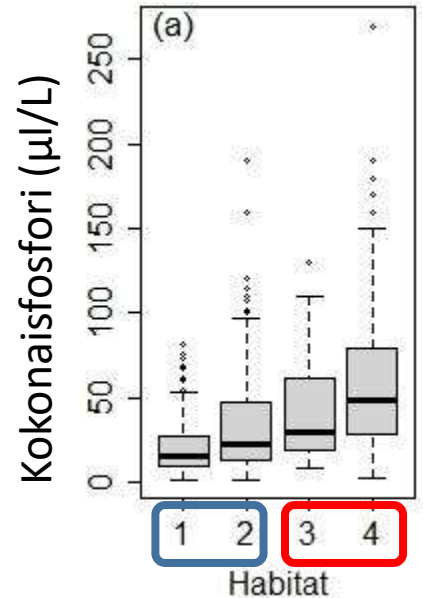
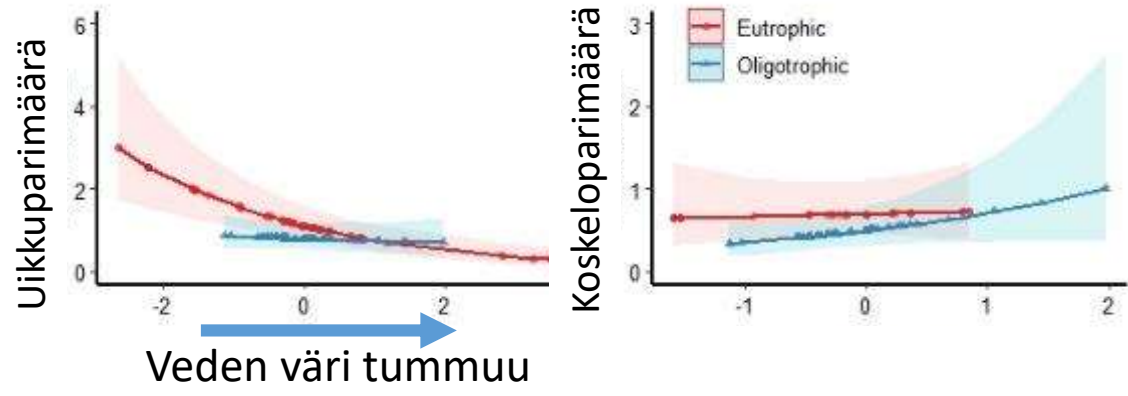
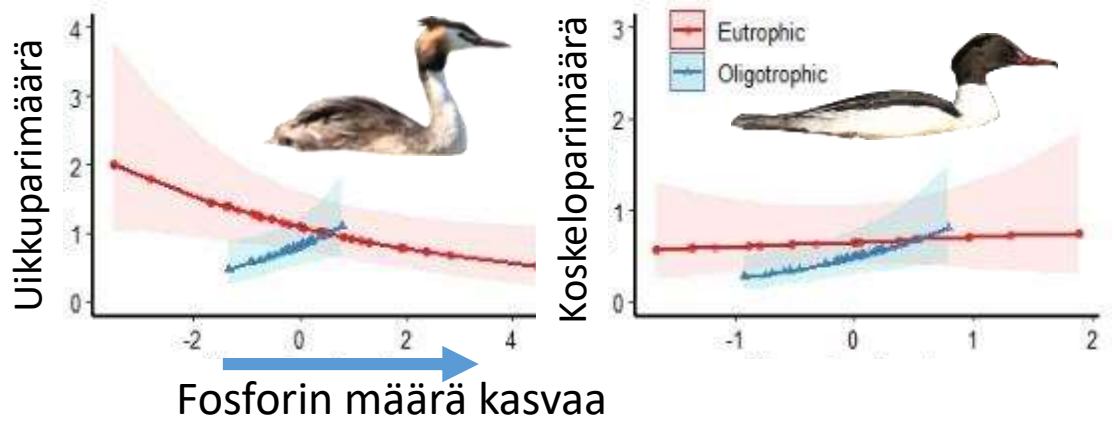

Fosfori ↑ Väri ↑ pH ↑ Pedot ↑

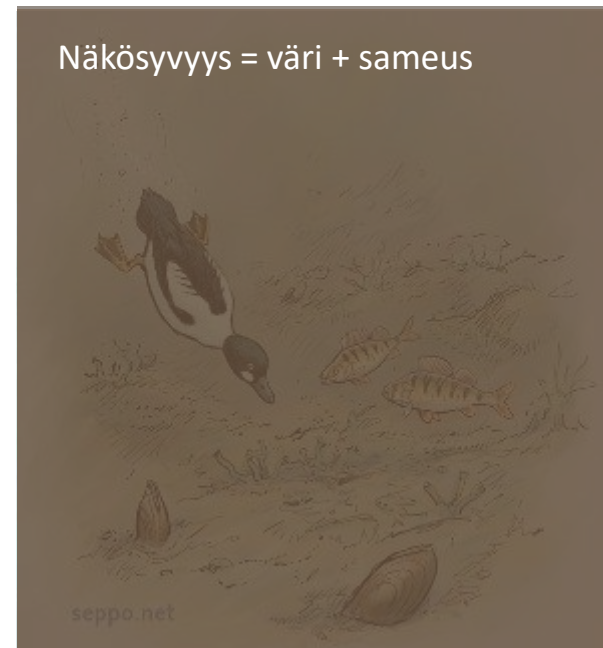
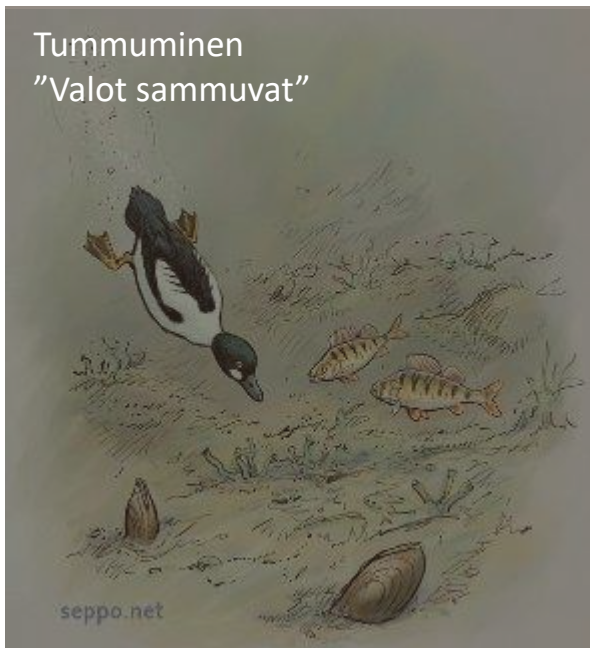
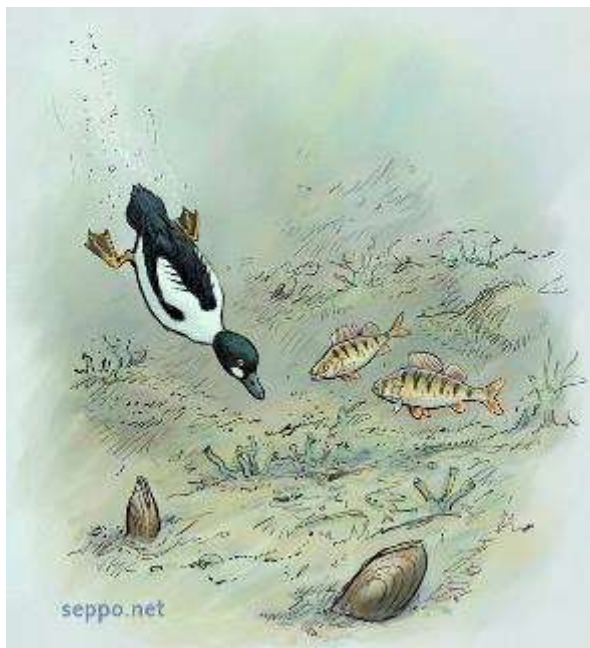

- Rehevillä järvillä eniten taantumaa
- Fosforin ja värin lisäys on vaikuttanut **rehevillä järvillä negatiivisesti**, mutta **karuilla järvillä positiivisesti**

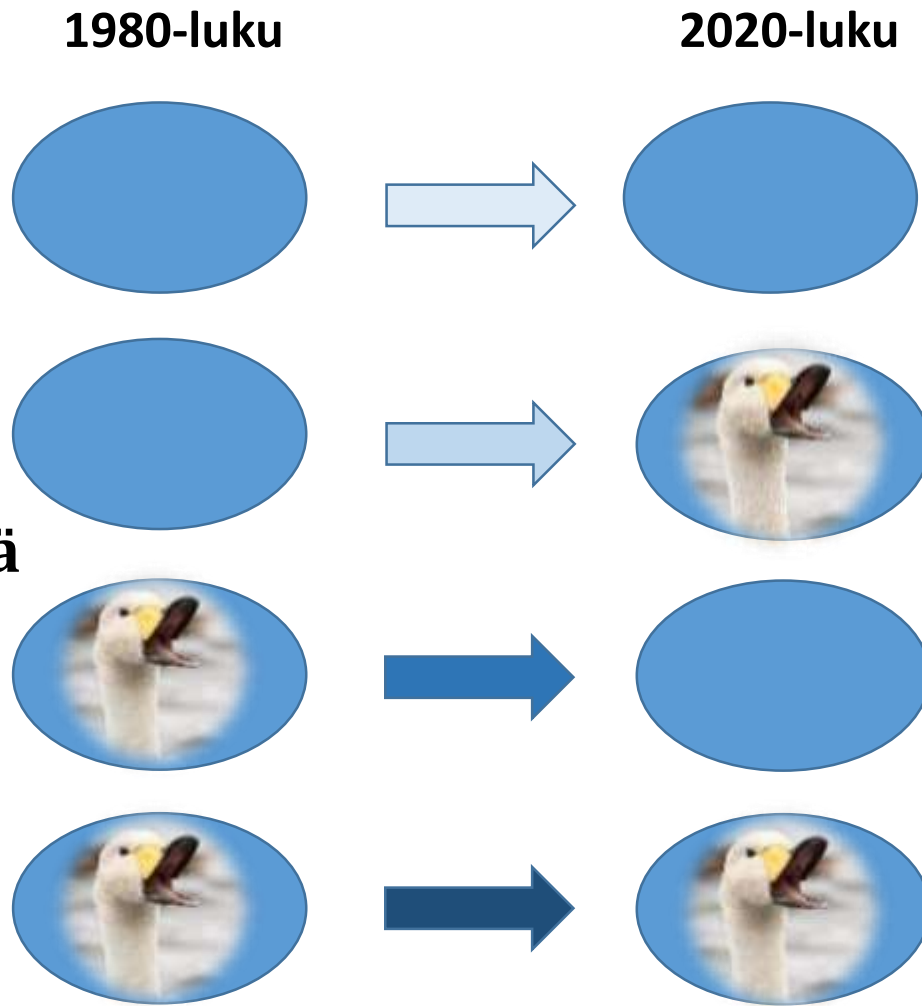
- Kalansyöjät sekä telkkä kärsineet erityisesti veden kemian muutoksista
 - Suorat ja epäsuorat vaikutukset:
Tummuva väri/heikentynyt näkösyvyys voi vaikeuttaa saalistusta ja vähentää selkärangattomien sekä kalojen määrää
- pH:n nousu hyödyttää kaloja > kalansyöjät hyötyvät

Joutsenen vaikutus sorsiin

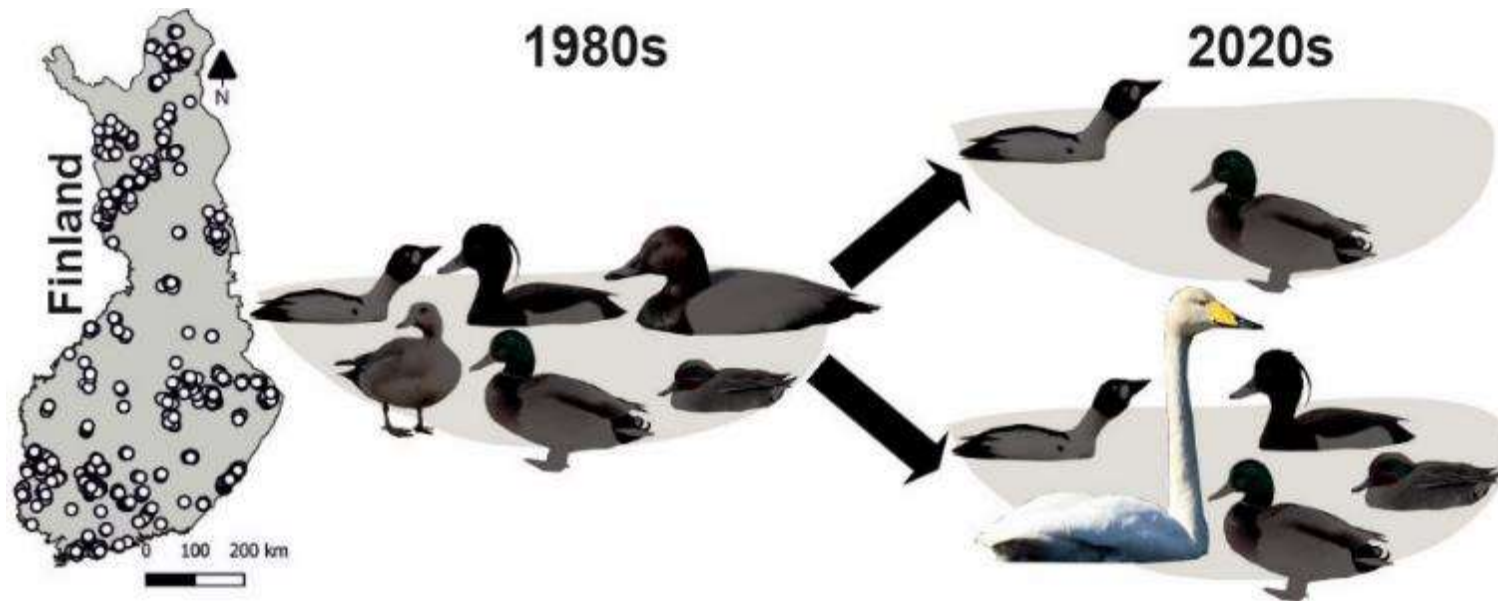
• 900
laskentapistettä

Joutsenen vaikutus sorsiin

- Puolisukeltajilla sekä nokikanalla ja sukeltajasorsilla taantuminen merkittävästi **loivempaa** siellä minne laulujoutsen on ilmaantunut
- Kalansyöjiin ei joutsenen menemisillä vaikutusta
- Laulujoutsen toiminee habitaatti-indikaattorina

Yhteenveto

- Vesilinnut taantuneet erityisesti rehevillä vesillä
- Veden väri tummunut ja näkösyvyys heikentynyt
 - Valo-olosuhteet vaikuttavat laajasti ekosysteemin toimintaan: perustuotanto, vesikasvit, selkärangattomat, kalat
- **Vesistöjen kunnostukset**
 - Ojien vaikutus > valuma-alueellinen suunnittelu

Yhteenveto

- Vieraspedot kurmottavat kosteikolla pesiviä lajeja

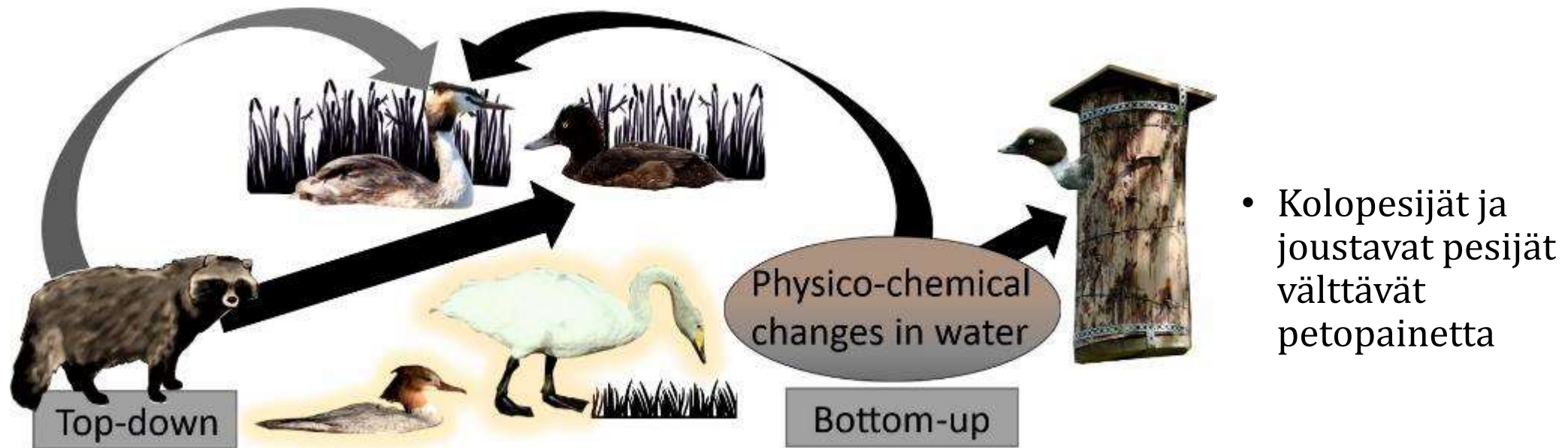
- Arvokkailla lintuvesillä voi olla kova predaatiopaine
> **Petopyynti**

Kuvat: Maaninka Lapinjärvet, Natura, kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeä lintualue

Yhteenveto

- Peto- ja vedenkemian muutoksia välttävät lajit menestyvät

- Karuilla järvillä vähemmän petoja, veden laadun muutokset lievempiä tai vaikuttavat positiivisesti
- Laulujoutsen: voi ehkä puolustautua pedoilta, ruokailee myös vesistöjen ulkopuolella

Yhteenveto

- **Vesilintulaskennat tuottavat arvokasta tietoa vesiluonnon tilasta!**
- Vesilintulaskennat ovat helppoja!
- Vanhojen pisteiden elvyttäminen ja uusien perustaminen
 - Varsinkin poikuelaskijoita vähän

Pistelaskenta

Kiertolaskenta

Maa- ja metsätalousministeriö

Kiitos!

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

LUONNONVARAKESKUS

S Y K E

SUOMEN
RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

LUONNON- JA RIISTANHOITOSÄÄTIÖ
Natur- och viltvårdsstiftelsen

